

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Dánielné Lengyel Laura*
Cím: *A Nemzeti Színház elmúlt szezonja*
Forrás: *Budapesti Hírlap*

Bp

1924. 7. 4.

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Nemzeti Színház

Idő

"1924"

Személy

A Nemzeti Színház elmúlt szezonja.

A Nemzeti Színház elmúlt szezonjáról bő és alapos ismertetést adott Hevesi Sándor igazgató. Olvasóink ismerik Hevesi beszámolóját s így a statisztikai adatokra nincs miért újra kiterjeszkednünk.

Hevesi Sándor két éve vette át a színház vezetését. Mint igazgatónak legfőbb érdeme, hogy a tömeg érdeklődését a színház felé tudta irányítani. Hogy a Nemzeti nap-nap után megtelik közönséggel, az, az agilis igazgatónak és a színészek ambíciós és lelkes munkájának eredménye. A telt ház, a jó kassza nem lehet ugyan a Nemzeti művészi célja, erre ott vannak magánszínházaink, de egészen bizonyos, hogy üres házak előtt nem lehet művészetet csinálni, vagy kulturát terjeszteni. S a mai rettenetes viszonyok között, mikor az állami színházak szigorúan meghatározott budget szerint dolgoznak, az anyagi szempontok is döntő sullyal esnek a mérleg serpenyőjébe. A Nemzeti Színház diadalmasan állna meg anyagilag is a helyét s a mostani rezsim alatt éppen úgy jövedelmezne, mint bármelyik magánszínház, ha két ballasztot nem cipelne magával: az Operát és a Városi Színházat. Ezekbe ömlik bele és itt vesz el a Nemzeti Színház minden plusza. Az Opera bérbeadását, ha el lehet kerülni, szerencse, de a Városi Színházra igazán semmi szükség sincs. Egyetlen egy nagy európai állam sem engedheti meg magának azt a luxust, hogy állami segítséggel fenn-tartott színházában operetteket játszanak — üres házak előtt.

A Nemzeti Színház a legnagyobb anyagi eredményeket Shakespeare-rel érte el. Ezenkívül állandóan telt házakat vonzott

két magyar író munkája, Harsányi Zsolt *Vén gazembere* és Zilahy Lajosnak *Süt a nap* című drámája. A *Herczeg Ferenc Balatoni regéjét* csak repriznek nevezhetjük, mert a darabot már előadták körülbelül két évtizeddel ezelőtt a *Vigszínházban* és tavaly az *Operában*, mint diszelvadást. Vitéz Miklós kvalitásos kis egyfelvonásos színművét kell még felemlítenünk s két és egyharmad darabban ki is van merítve a magyar premerek száma. Ez bizony édeskeves, de mit lehet tenni, ha az igazgató azt mondja: nem volt több magyar darabom.

A Nemzeti Színháznak három főhivatása van: 1. Fentartani a kapcsolatot a régi magyar irodalom és a mai között, hogy állandó szemléltetve legyen előttünk az ut, a melyen elindultunk s a merre haladunk. 2. Megismertetni és állandóan repertoáron tartani a világirodalom klasszikusait — és itt nemcsak Shakespeare-re gondolok. 3. A *mát, a jelent, a most élő, eleven irodalmat* mutatni be a közönségnek. Elsősorban a hazait, aztán a külföldit. És ez a harmadik kötelessége talán a legfontosabb. A jelenleg élő írókkal, a mostani irodalmi törekvésekkel, akarásokkal ismertetni meg bennünket. Mert az embert a legdicsebb, a legfenségebb muzeumnál is jobban érdekli a saját élete. Mi történik bennünk, körülöttünk? Itt bent a mi hazánkban és odakint a nagyvilágban. A magyar írókat nem kell a Nemzeti Színház igazgatójának figyelmébe ajánlanunk. Itt minden figyelmeztető szó súlyos sértés lenne ellene, ki maga is magyar író. Ellenben a külföldi modern irodalommal kapcsolatban volna egy pár szavunk.

Egy évtized óta úgy élünk, mint a ketrecbe zárt állatok. Mintha minden relációnk és összetartozandóságunk az európai irodalmi áramlatokkal megszakadt volna. Külföldre utazni vagy akár csak német, francia,

angol könyveket, lapokat vásárolni, csakis a kiválasztottaknak juthat osztályrészül. A magyar író és művész, sajnos, nincs ezek között a kiválasztottak között. A drámában, a színpadon, a regényirodalomban óriási forrongások, korlátátörések, formakeresések vannak mindenütt, — főként Németországban. Nem mondom, hogy a kiforratlan, zagyva, fejlődésben levő kísérleteket ide kell hozni. A Nemzeti Színháznak helyzeténél, tradíciójánál, vezető és irányító szerepénél fogva nemese, előkelően, nobilesan tartózkodónak, bizonyos mértékig konzervatívnak, sőt akadémikus jellegűnek kell lennie. De a sok keresés, kutatás, vajudás között, már kiforrott, nagy, hervadhatatlan étékek is lehetnek, a mi világunkról, a mi életünkről beszélők. Lássuk, halljuk hát akár német, akár francia, akár angol szellem interpretálásában. Mi nem mehetünk külföldre, a színház hozza hát ide hozzánk a külföldi modern drámát, kitünő magyar fordításokban és előadásokban. Mert a nemzetek irodalma kettős erőből él. Gyökere, bázisa, fejlődési alapja ott legyen a hazai humuszban, de ágait, lombjait, koronáját a mindenféle fajtájú és nyelvű nemzet felett ott ragyogó nap világosítsa, oltsa, erősítse és termékenyítse.

A Nemzeti Színház műsora különben előkelő színvonalon volt. Egy pár repriznek (*Calderon: Az élet álom; Ibsen: Solne's építőmester; Gogoly: Revizor*) igazi és becses művészi sikere volt. Hogy a *Bánk bán* ástilizált előadása nem aratott sikert, azt nem kell tragikusan felfogni. Nincs előrehaladás, próbálgatás, kísérletezés nélkül. Hevesi Sándor, mint rendező, szereti leegyszerűsíteni a dolgokat, a páthoszt letompítva hozzánk közelebb hozni s a deklamálásból kibontogatni a dráma élő, eleven telkét. Ez egy-

néhányszor pompásan sikerült is neki. Látuk ezt például *III. Rikárdnál* (a legtökéletesebb Shakespeare-esték egyike), *Hamletnél* (jó és művészi előadás). Ám, ugy lát-szik, vannak darabok, melyeknél a forma és benső lélek oly szorosan össze van forrva, hogy elvéreznek, ha szétválasztják őket. Ezekhez a darabokhoz tartozik *Katona József* tragédiája.

A színészek játéka mindig friss, ambíciós és lelkes volt az egész szezonon át. A rendezés gondos, lelkiismeretes, hozzáértő munka. Csak néhány személyi kérdést kell szóvá tennünk. A klasszikus ciklus keretében egyetlen egyszer sem lépett föl az egyetlen élő, nagy tragikánk, *Jászai Mari*. *Márkus Emma* pedig össze-vissza két új szerepet kapott az egész szezonban. *Scribe* darabjában, az *Egy pohár vízben* lépett föl a szezon végén, mikor már beállt a kánikula. A második szerepe *Gertrudis királyné* volt *Bánk bánban*, de bár itt *Márkus Emmának* nagy személyes sikere volt, nem játszhatta el csak egyszer a szerepét. Ennek a tüneményes talentuma asszonynak, ki hervadhatatlan dicsősége lenne minden európai színpadnak, a Nemzeti Színház nem bír teret, foglalkozást és szerepet találni? Ott künn a külföldön az ilyen kaliberű színésznő számára direkte szerepeket íratnak, darabokat rendelnek, mint tették *Sarah Bernhardt-tal*, *Réjane* asszonnyal és *Reichemberg* kisasszonnyal. A magyar színművészet igazán olyan gazdag volna, hogy *Márkus Emma* talentumát parlagon lehet hevertetni?

Egyebekben azonban a Nemzeti Színház elismeréseméltó eredménnyel zárta le szezonját, bizalommal és várakozással nézünk az új színházi év felé; a melyet a *Kamarszínház* megnyitása bizonyára még érdekesebbé és színesebbé fog majd tenni.

Dánielné Lengyel Laura